

Kirjoita asiantuntevasti

tiistai 9.2.2021

Maija Lepola

Tilannekatsaus

- Videot ja itseopiskelutehtävät: kysymyksiä, kommentteja, muuta?
- Tutkimusviestinnällinen tekstianalyysi: muutama puuttuu
 - Palauta mahdollisimman pian!
- Opinnäytteen johdanto / essee: palautus 18.2. mennessä
 - Katso MyCosta, kuka on parisi, ja palauta teksti oikealle keskustelualueelle
 - Valmistaudu antamaan parillesi palautetta 25.2. tunnilla
- Muista tehdä kielenhuollon testi 25.2. mennessä!
- Korvaavat tehtävät: jos olet ollut poissa useamman kuin yhden kerran, katso korvaavat tehtävät MyCosta (jokaisen päivän kohdalla eri tehtävä)
 - > palauta tehtävät MyCoon viimeistään to 25.2.
- Torstaina 25.2. tunti **klo 18.30–19.45**

Tänään ohjelmassa

- Asiateksti / tieteellinen teksti? – tyyli ja kieli
- Esseetyyli; essee + opinnäyte
 - tieteellinen tyyli / esseetyyli?
- Argumentaatio ja vakuuttavuus – kotitehtävä + pieni harjoitus
- Kirjoitusharjoitus

Tieteellisen tekstin tyyli: kieli

Tieteellisen tekstin kieli

- Asiatyyli (varo kuitenkin kapulakieltä)
- Tieteellisen tekstin vakiintuneet ilmaukset (*vaikkapa vs. esimerkiksi, mieltä vs. pohtia*)

Luennolla

Copyright © Jaakko 2009 | Kielikello

Jaakko

Tieteellinen tyyli?

- puhetyyli ≠ arkityyli ≠ asiatyyli
- asiatyyli ≠ tieteellinen tyyli
- Asiatyylinen ilmaus ei automaattisesti sovi tieteelliseen tyyliin:
ikävä kyllä, erinomainen analyysi, yhtäkkiä, valitettavasti
- *Lepolan analyysi ei ~~ikävä kyllä~~ ole johdonmukainen, sillä...*

Muuta asiatyyliseksi!

Kun lisäksi vielä otetaan huomioon, että käyttäjä voidaan tunnistaa käyttäen joko SIM- tai henkilökorttia, niin voi jopa ajatella kokeitakin pidettävän digi-TV:n avulla. Tosin korttihan ei vielä takaa, että kyseinen henkilö olisi todella koneen ääressä. Jos käytettäisiin lisäksi videokameraa, esimerkiksi avoin korkeakoulu tai vastaava voisi hyvin lähettää luennot televisioon ja liittää aiheeseen kysymyksiä, joihin pitää vastata esim. HTML-lomakkeen muodossa.

Parannusehdotuksia

- Kun lisäksi vielä otetaan huomioon, että käyttäjä voidaan tunnistaa **käyttäen** joko SIM- tai henkilökorttia, **niin** voi jopa ajatella kokeitakin pidettävän digi-TV:n avulla.

Korjaus:

- Lisäksi käyttäjä voidaan tunnistaa SIM-kortin tai henkilökortin avulla, mikä mahdollistaa digi-TV:n hyödyntämisen esimerkiksi koetilanteissa.

Parannusehdotuksia

- Tosin korttihan ei vielä takaa, että kyseinen henkilö olisi todella koneen ääressä.

Korjaus:

- Kortti ei kuitenkaan riitä käyttäjän henkilöllisyyden varmistamiseen.

Parannusehdotuksia

- Jos käytettäisiin lisäksi videokameraa, esimerkiksi avoin korkeakoulu **tai vastaava** voisi **hyvin** lähettää luennot televisioon ja liittää aiheeseen kysymyksiä, joihin pitää vastata **esim.** HTML-lomakkeen muodossa.

Korjaus:

- Videokameran avulla käyttäjän tunnistaminen olisi varmempaa. Tällöin esimerkiksi avoin korkeakoulu voisi toteuttaa osan opetuksestaan televisiolähetyksinä ja käyttää HTML-lomakkeita tehtävien palautukseen.

Ei-niin perusteita: esseetyyli

Tyyliesimerkki#1

Toinen itselleni merkityksellinen alkuaikojen teos syntyi Kökarissa jo ensimmäisen opiskeluvuoteni päätteeksi keväällä 2004. Rakensin silloin pyykkipojista valmiiseen kolmion muotoiseen pyykkinarulinjastoon sanat: kuu, maa ja mars. Katsojien tehtävä oli kävellä noita naruja ympäri ja esittää linnunrataa. Siinä tilanteessa ympyrää käveleviä vuosikurssilaisiani tuijottaessa oivalsin katsojan merkityksen taidekokemuksen syntymisessä. Ilman katsojaa ei ole taidetta. Toisin sanoen mitä suurempi rooli katsojalle teoksessa annetaan, sitä suurempi on siitä saatu kokemus.

(Rauhala, Pasi 2012)

Kysymys: jos tieteellinen teksti prototyypillisesti pyrkii esittämään objektiivisia, kirjoittajan persoonasta riippumattomia ja yleispäteviä totuuksia:

- 1) mitkä piirteet tai kohdat esimerkissä muistuttavat tieteellistä tekstiä ja
- 2) mitkä eivät?

Tyyliesimerkki#2

Osallistavassa teoksessa katsoja on usein aktiivinen subjekti, teoksen toimeenpaneva voima. Osallistavuutta on perinteisesti nähty teatterissa, jossa yleisö tavalla tai toisella osallistuu esityksen syntymiseen ja toteutukseen näyttämöllä. Perinteisen teatteriformaatin ulkopuolella hyvä esimerkki osallistavasta taiteesta on New Yorkilainen *Improv Everywhere*.

Charlie Toddin elokuussa 2001 perustama ryhmä toimii lain ja hyvän tavan rajamailla. [...]

(Rauhala, Pasi 2012)

Kysymys: jos tieteellinen teksti prototyypillisesti pyrkii esittämään objektiivisia, kirjoittajan persoonasta riippumattomia ja yleispäteviä totuuksia:

- 1) mitkä piirteet tai kohdat esimerkissä muistuttavat tieteellistä tekstiä ja
- 2) mitkä eivät?

Essee tekstilajina

Perusteet

Essee

- lyhyehkö pohdiskeleva teksti
- tosiasiallisesti essee voi olla myös pitkäkö ja objektiivinen

Tieteellinen essee

- muistuttaa tutkielmatekstiä, nojaa lähteisiin ja läpinäkyvään argumentaatioon...
- ... mutta voi sisältää myös pohdiskelevampia osuuksia

Subjektiiivinen essee

- muistuttaa usein ajattelun kaunokirjallista kuvausta ja nojaa kirjoittajan pohdintaan, vaikutelmiin ja miellelyhtymiin...
- ... mutta voi sisältää myös argumentoivia osuuksia

Essee ja opinnäyte perusteet

Essee opinnäytteen osana

- taiteellisessa tutkimuksessa kirjallinen osio muistuttaa usein tieteellistä esseetä eli argumentoivaa mutta myös subjektiivisia osioita sisältävää tekstiä
- Vastaavasti produktion kuvaus voi sisältää paitsi objektiivista työvaiheiden kuvausta myös subjektiivisen esseen piirteitä
- Itse produktio voidaan esittää kuvaa ja tekstiä sisältävänä kuvaesseenä.

Essee ja opinnäyte perusteet

Opinnäyte (kuva)esseenä

- aiheen temaattisesti jaoteltu ja etenevä käsittely
- teksti ja kuva käsittelevät yhteistä teemaa toisiaan täydentäen
- yhtymäkohtana kuvareportaasi mutta näkökulma ei journalistiseen tapaan tilannesidonnainen vaan taiteellinen

Tyylin rakennepalat

Tieteellinen asiatyylisidoksisuus

Esikielellisyys voidaan ymmärtää kahdella tavalla, **so. joko** fylogeneettisesti **tai** ontogeneettisesti. **Edellistä vaihtoehtoa** edustavat viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. **Nämä yritykset** vaikuttavat ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). **Omasta puolestani** tarkastelen esikielellisyyttä **ontogeneettisesti, mikä merkitsee sitä**, että keskityn lapsen kehityksessä **sihen ajanjaksoon, jossa** lapsella ei vielä ole kieltä. Yleisesti hyväksytyn käsityksen mukaisesti **tämä ajanjakso** kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esa Itkonen: *Universaalikieliopin kognitiiviset juuret* (Virittäjä 2/1994)

Esseetyyli: dialogisuus

Cheekiä ivaavat musiikki- ja kulttuurikritiikit ovat olleet keskeisiä suunnannäyttäjiä räppäriin liittyvässä julkisessa keskustelussa. Toimittajat Rumbassa, Soundissa ja Helsingin Sanomissa[1] ovat suhtautuneet penseästi hänen musiikkiinsa ja Cheek-ilmioon. Oskari Onninen kirjoittaa Kuka muu muka -albumista (Rumba 10/13): ”Cheek on yhden tähden esteetikko ja muusikko”, joka ”tekee musiikkia, jonka arvomaailma ja epä-älyllisyys vetoavat ihmismassoihin”. Alpha Omega -levy-arviossa (Rumba 16.10.2015) Anton Vanha-Majamaa vertaa räppäriä Johanna Tukiaiseen ja toteaa Cheek-konseptin hienouden olevan sen hölmöydessä. Helsingin Sanomien lauantaiessa (14.7.2018) Arttu Seppänen tarkastelee Cheekin musiikkia ja menestystä suhteessa popkulttuurin tapaan estetisoida miehen kärsimys.

Sofia Blanco Sequeiros: *Rakkaus, joka jää: Cheek* (Nuori Voima 15.2.2019)

Mitkä ilmaukset (sanavalinnat, kielikuvat, lauserakenteet) seuraavassa esimerkissä edustavat mielestäsi dialogisuutta?

Löytö paljastui vasta kun asetin kuvia järjestykseen toistensa viereen. Näkymä muistutti minua sisustussuunnittelijan värikartasta tai jostakin muusta erittäin harkitusta väripaletista. En voinut uskoa, että näin olin saanut aikaan sattumalta näin kauniita värikombinaatioita. Tai itseasiassa luonto oli tarjonnut niitä minulle, sattuman ja järjestelmän aikaansaannosta oli se, että onnistuin taltioimaan ne sopivalla tavalla. Mielestäni tässä vaiheessa teoksen ydin otti askeleen toiseen suuntaan tai vähintään vaihtoi painoa jalalta toiselle, kun synkkä harmaus osoittikin huumorintajua ja herkkyyttä. Löytö oli niin merkittävä, että siitä muodostui teokseni ydinajatus: marraskuinen päivä tarjosi ikkunan kautta erilaisia harmonisia ehdotuksia siitä, minkälainen väripaletti voisi olla sopiva olohuoneeni sisustamiseen kyseisenä päivänä. (Nahkuri, Jussi 2020: 17)

Tieteellinen asiatyyli neutraalius

Esikielellisyys **voidaan ymmärtää** kahdella tavalla, so. joko fylogeneettisesti tai ontogeneettisesti. Edellistä **vaihtoehtoa edustavat** viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. Nämä **yritykset vaikuttavat** ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). Omasta puolestani **tarkastelen** esikielellisyyttä ontogeneettisesti, mikä **merkitsee** sitä, että keskityn lapsen kehityksessä siihen ajanjaksoon, jossa lapsella ei vielä ole kieltä. **Yleisesti hyväksytyyn käsityksen mukaisesti** tämä ajanjakso kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esseetyyli: omakohtaisuus

En osaa sanoa, **pidänpö** Cheekistä. **Suhtauduin** räppäriin ivaavan välinpitämättömästi, kunnes hän ilmoitti lopettavansa. Cheek *on* cowboy, joka esineellistää naisia, rehentelee menestyksellä ja räytyy rakkaudesta. Osa kappaleista *kertoo* isähahmoa kaipaavaa sankaritarinaa, jossa naiset pelkistetään halun ja pelon kohteiksi. Toiset *kertovat* menetyksistä, joihin kunnianhimoinen, riittämättömyyttä pakoileva suorituskeskeisyys myös taiteessa ajaa. Kaikki *on* heti esillä. Musiikissa *on* popmusiikin välittömyys ja juhlien spehtaakkeli.

Tieteellinen asiatyyl argumentoivuus

Esikielellisyys voidaan ymmärtää kahdella tavalla, so. joko fylogeneettisesti tai ontogeneettisesti. **Edellistä vaihtoehtoa edustavat** viimeaikaiset yritykset perustella jotain tiettyä kieliteoriaa kehitysopillisesti. Nämä yritykset vaikuttavat ennenaikaisilta (ks. Haukioja 1993). **Omasta puolestani** tarkastelen esikielellisyyttä ontogeneettisesti, **mikä merkitsee sitä**, että keskityn lapsen kehityksessä siihen ajanjaksoon, jossa lapsella ei vielä ole kieltä. Yleisesti hyväksytyn käsityksen mukaisesti tämä ajanjakso kattaa lapsen 15 ensimmäistä kuukautta.

Esseetyyli: arvottavuus

Kriitikoilla on syynsä haukkua Cheekiä meemiksi. Samalla he eivät sano mitään. Ironialle ja sarkasmille rakentuva iva on **houkutteleva** mutta pitkittyessään **voimaton** kulttuurikritiikin muoto, koska se on **tarkoitushakuista**. Iva etäännyttää Cheekin ja tämän musiikin kriitikosta itsestään. Kriitikon nauru ei itsereflektoi, vaan tähtää räppäriin ja identiteetteihin, elämäntyyleihin ja kulttuuri-ilmiöihin, joita hän kriitikolle edustaa.

Tieteellinen tyyli: välttä...

... **arkityylisiä ilmauksia** (*näppärä, hienosti, pärjätä, etänä, porukka, meinata, satsata, loistava, mahtava...*)

... **kielikuvia** (*olla lapsenkengissä, nostaa kissa pöydälle, tulla puun takaa, näyttää vihreää valoa, poimia rusinat pullasta...*)

... **muoti-ilmauksia** (*pitkässä juoksussa, loppupeleissä, loppukädessä, loppuviimeksi, isossa kuvassa, pelittää, randomilla...*)

... **ja anglismeja** (ks. edellä).

Vielä: älä käytä puolipistettä tai pelkkää pilkkua virkkeiden jäsentämisessä.

Kotiläksy viime kerralta *tuo mukanasasi vaikuttava teksti*

Esittele teksti muille

Minkä tekstin valitsit ja miksi?

Mikä tekstissä on vaikuttavaa: tyyli, argumentaatio, oivaltavuus, muu: mikä?

➤ Osoita tämä tekstin avulla: esittele 3 - 5 havainnollistavaa esimerkkiä

Miten voisit hyödyntää valitsemaasi tekstiä omassa työssäsi?

Aalto University

Argumentaatio ja sidoksisuus: harjoitus MyCossa

Kirjoitusharjoitus: kuutiointi

- Vapaata kirjoittamista tietokoneella tai käsin, pysähtelemättä ja ilman kritiikkiä
- 3 minuuttia kustakin kuution tahosta:
 - Kuvaile!
 - Vertaile!
 - Yhdistele!
 - Sovella!
 - Analysoi!
 - Väitä (puolesta tai vastaan) ja perustele väitteesi!
- Aihe: kirjoittaminen
- Syntyneet tekstit luetaan ääneen pareittain

Kuvaile!

Vertaile!

Yhdistele!

Sovella!

Analysoi!

Väitä ja perustele!

Editoi ja stilisoi!

(bonus vain tätä harjoitusta varten)

Parin kanssa

- Lue tekstisi ääneen
- Pari tekee muistiinpanoja: mitä kiinnostavia asioita tekstistä nousi esiin?
- Kertokaa muillekin!